

Udtalelse om tilbageholdelse og enerumsanbringelse af mistænkte personer under 15 år i 2022

Denne årlige udtalelse med bilag vedrører politikredsene i Danmark samt National Enhed for Særlig Kriminalitet (NSK) og Færøernes Politis tilbageholdelser og enerumsanbringelser af mistænkte personer under 15 år i 2022.

1. Resultater og udvikling

Tilbageholdelse af mistænkte personer under 15 år

- Der har i 2022 været foretaget 127 tilbageholdelser af mistænkte personer under 15 år med henblik på afhøring eller fastlæggelse af identiteten.
- Der har i 2022 ikke været foretaget tilbageholdelser, der har strakt sig ud over 6 timer.
- Set over en 5-årig periode er der sket en mindre stigning i antallet af tilbageholdelser, men antallet er stadig på niveau med de foregående år.
- Størstedelen af tilbageholdelserne i 2022 (97 ud af 127) ses at være foretaget i overensstemmelse med reglerne i retsplejelovens kapitel 75 b.
- Der er sket en stigning i antallet af tilbageholdelser for mistanke om butikstyveri, hvor grundlaget for tilbageholdelsen ikke har været opfyldt.

Enerumsanbringelse af mistænkte personer under 15 år

- Der har i 2022 alene været 5 enerumsanbringelser af mistænkte personer under 15 år. Enerumsanbringelserne er fordelt på 4 politikredse, mens de resterende 8 politikredse i Danmark, NSK samt Færøernes Politi slet ikke har anvendt enerumsanbringelse i 2022.
- I de 5 tilfælde, hvor der i 2022 blev foretaget enerumsanbringelse, ses enerumsanbringelserne ikke at være foretaget i overensstemmelse med retsplejelovens kapitel 75 b.
- Set over en 5-årig periode er antallet af enerumsanbringelser fortsat meget lavt.

For at belyse udviklingen på området fremgår data for de seneste 5 år af bilag 1.

2. Særligt vedrørende tilbageholdelse af mistænkte personer under 15 år

De regionale statsadvokater har i deres udtalelse til Rigsadvokaten fremhævet, at 97 af de 127 tilbageholdelser er foretaget i overensstemmelse med reglerne i retsplejelovens kapitel 75 b.

De regionale statsadvokater har for så vidt angår de resterende 30 tilbageholdelser bemærket, at det er det samlede tidsrum for tilbageholdelsen, som statsadvokaterne har vurderet i sagerne. Disse omfatter således bl.a. tilfælde, hvor der har været grundlag for en indledende og kortvarig tilbageholdelse med henblik på fastlæggelse af identitet mv., men hvor det er vurderingen, at der ikke har været grundlag for den efterfølgende tilbageholdelse for at foretage eksempelvis afhøring på stedet eller indtransport til politistationen. Derudover indgår tilfælde, hvor betingelserne for tilbageholdelserne efter retsplejelovens regler ikke var opfyldt, men hvor tilbageholdelse i stedet kunne være foretaget i medfør af politiloven.

Tilbageholdelserne er primært foretaget i sager, hvor der har været mistanke om grov kriminalitet, herunder (forsøg på) manddrab, voldtægt, våbenbesiddelse, røveri, vold, brandstiftelse, indbrud og narkotikakriminalitet.

Enhver tilbageholdelse af en mistænkt under 15 år skal være så skånsom og kortvarig som mulig, og det skal sikres, at tilbageholdelserne ikke udstrækkes i længere tid end højst nødvendig. Rigsadvokaten har noteret sig, at alle tilbageholdelser i 2022 har været under 5 timer, og mere end fire ud af fem tilbageholdelser har været under 3 timer. Der har i

2022 således ikke været efterforskningsmæssige behov for at udstrække nogen tilbageholdelser i mere end 6 timer efter retsplejelovens § 821 a, stk. 4, 2. pkt., hvilket er positivt.

Statsadvokaterne har oplyst, at stigningen i antallet af tilbageholdelser i to politikredse primært skyldes to sager, hvor der har været sket tilbageholdelse af henholdsvis fem og seks personer i samme sag. I tre andre politikredse har der ligeledes været en større stigning i antallet af tilbageholdelser, og der har i disse politikredse været igangsat flere initiativer med bl.a. undervisning, intensiveret internt tilsyn og lokalt internt tilsynsbesøg fra anklagemyndigheden, hvilket har haft en positiv effekt, idet antallet af tilbageholdelser efterfølgende er faldet.

I forhold til tilbageholdelser foretaget i forbindelse med mistanke om butikstyveri har politikredsene i 17 tilfælde i 2022 tilbageholdt mistænkte personer under 15 år. I 4 af sagerne fandt statsadvokaterne, at betingelserne for tilbageholdelserne var opfyldt bl.a. for at sikre de mistænkte personers foreløbige tilstedeværelse. I de øvrige 13 tilfælde har statsadvokaterne vurderet, at betingelserne for tilbageholdelsen efter retsplejelovens regler ikke var opfyldt. Statsadvokaterne har derfor særsomt fokus på området vedrørende butikstyveri ved tilsynsbesøg og møder i politikredsene.

Rigsadvokaten har noteret sig, at statsadvokaterne følger op over for politikredsene ved en indskærpelse af reglerne vedrørende tilbageholdelse i sager om butikstyveri, ligesom statsadvokaterne gennem dialog med politikredsene vil sikre, at der iværksættes fokuserede tiltag på området med henblik på at nedbringe antallet af tilbageholdelser i de sager, hvor betingelserne ikke er opfyldt.

3. Særligt vedrørende enerumsanbringelse af mistænkte personer under 15 år

De regionale statsadvokater har fremhævet, at ingen af de 5 enerumsanbringelser i 2022 ses at have været foretaget i overensstemmelse med retsplejelovens regler herom, hvilket ikke er tilfredsstillende.

Ingen af de 5 enerumsanbringelser har nærmet sig den tidsmæssige grænse på 6 timer efter retsplejelovens § 821 a, stk. 4, 3. pkt. Enerumsanbringelserne har alle haft en varighed på under 3½ time, og i et tilfælde udgjorde varigheden alene 5 minutter.

Statsadvokaterne har oplyst, at enerumsanbringelserne er blevet drøftet og påtalt over for de relevante politikredse, og at der yderligere vil blive fulgt op herpå bl.a. ved møder.

Rigsadvokaten har noteret sig, at statsadvokaterne i deres løbende tilsyn har fastholdt et stort fokus på de få enerumsanbringelser, og at statsadvokaterne fortsat har fokus på, at der løbende iværksættes lokale tiltag som undervisning og feedback, således at der kontinuerligt arbejdes på at bringe de få enerumsanbringelser, der er, i overensstemmelse med reglerne.

4. Løbende tilsyn med området

Statsadvokaterne har løbende drøftet tilbageholdelser og enerumsanbringelser med politikredsene i 2022, bl.a. i forbindelse med feedback og telefonisk kontakt om konkrete sager. Statsadvokaten i Viborg har desuden drøftet området med ledelsen i politikredsene i forbindelse med statsadvokatens tilsynsbesøg i efteråret 2022. Statsadvokaten i København vil i 2023 afholde særskilte møder med politikredsene herom, hvor blandt andet status på området, best practice m.v. vil blive drøftet. Endvidere følger statsadvokaterne op ved at indskærpe reglerne, ligesom der fortsat vil være fokus på, at tilbageholdelserne og enerumsanbringelserne ikke udstrækkes i længere tid end højst nødvendigt.

Endvidere har statsadvokaterne i 2022 i forbindelse med tilsynsbesøg i politikredsene generelt indskærpet, at brugen af magtmidler overfor mistænkte under 15 år ikke bør finde sted. Statsadvokaten i København har endvidere givet konkret feedback i form af tilbagemeldinger til de enkelte politikredse og bl.a. bedt nogle politikredse om at følge op på konkrete sager, hvor der har været benyttet håndjern.

Det er statsadvokaternes opfattelse, at der fortsat er stort fokus på korrekt anvendelse af reglerne om tilbageholdelse og enerumsanbringelse af mistænkte under 15 år, ligesom flere politikredse bl.a. har iværksat undervisning, møder og andre relevante tiltag i forbindelse med politiets foretagelse af tilbageholdelser og enerumsanbringelser af mistænkte under 15 år.

Rigsadvokaten kan oplyse, at fokus på området fortsat fastholdes, og at der vil blive iværksat de nødvendige tiltag, som udviklingen eventuelt måtte kræve. Rigsadvokaten finder også i år anledning til at bemærke, at antallet af enerumsanbringelser af mistænkte personer under 15 år fortsat er meget lavt, hvilket er positivt.

5. Opmærksomhedspunkter i forhold til udvikling, opgørelsesmetode og datagrundlag

Denne udtalelse er udarbejdet på baggrund af udtalelser fra statsadvokaterne. Udtalelserne fra statsadvokaterne er udarbejdet på baggrund af politikredsenes, NSK's og Færøernes Politis indberetninger til statsadvokaterne for 1. og 2. halvår 2022 om grundlaget for tilbageholdelse og enerumsanbringelse af mistænkte personer under 15 år. Statsadvokaterne har bemærket, at en af de indberettede tilbageholdelser i 2022 rettelig burde være indberettet i 2021. Helt kortvarige tilbageholdelser af mistænkte personer under 15 år - der alene sker med henblik på at fastlægge identiteten men uden en egentlig afhøring mv. - skal i overensstemmelse med præciseringen i Rigsadvokatmeddelelsen i januar 2022 ikke længere indberettes og indgår derfor heller ikke i opgørelsen i 2022.